

Roll No.....

Total No. of Pages : 4+1

Total No. of Questions : 6

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 806

प्राचीनव्याकरणम्

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

निर्देश :- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।

1. उचितं विकल्पं चिनुत -

10×1=10

(i) काशिकाकारौ स्तः -

(अ) वामनजयादित्यौ

(ब) हरिहरौ

(स) शिवकेशवौ

(द) मित्रावरुणौ

(ii) अष्टाध्यायां अध्यायाः सन्ति -

(अ) अष्ट

(ब) नव

(स) दश

(द) द्वादश

(iii) सूत्रं भवति -

(अ) पंचविधं

(ब) चतुर्विधं

(स) त्रिविधं

(द) षड्विधम्

(iv) आगमः भवति -

(अ) शत्रुवत्

(ब) मित्रवत्

(स) शास्त्रवत्

(द) मातृवत्

(v) "सर्वेषाम्" इत्यत्र आगमो भवति -

(अ) सित्

(ब) सुट्

(स) स्

(द) षुट्

(vi) विभाषा कथ्यते -

(अ) आदेशः

(ब) भाषा

(स) विकल्पः

(द) नियमः

(vii) भाष्यकारो वर्तते -

(अ) नागेशः

(ब) कात्यायनः

(स) पतञ्जलिः

(द) हरदत्तः

(viii) "होढः" हस्य करोति -

(अ) ढकारः

(ब) डकारः

(स) टकारः

(द) झकारः

(ix) पाधातोः स्थाने आदेशो भवति -

(अ) पा

(ब) पू

(स) पिब

(द) पी

(x) “पूर्वत्रासिद्धम्” सूत्रम् अस्ति -

(अ) विधिसूत्रं

(ब) संज्ञासूत्रं

(स) अधिकारसूत्रं

(द) नियमसूत्रम्

2. समुचितं युग्ममेलनम् कुरुत -

5×2=10

(i) सर्वस्य द्वे - तिष्ठ

(ii) “बु” - ऐस्

(iii) भिस् - वामनः

(iv) स्था - “अक”

(v) जयादित्यः - द्वित्वम्

3. आम्/न इति निर्णेतव्यम् -

5×2=10

(i) त्रिशब्दे स्त्रीलिंगे तिसृ आदेशो न भवति ?

(ii) “कुहोश्चुः” हकारकवर्गयोः चवर्गं करोति ।

(iii) संयोगान्तस्यलोपः लोपं करोति ।

(iv) जराशब्दस्य जरसादेशो न भवति ।

(v) राष्ट्रे भवः “राष्ट्रियः” भवति ।

4. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः (केचन दश प्रश्नाः) -

10×3=30

(i) डेस्थाने “य” आदेशः केन सूत्रेण भवति ?

(ii) “भिस्” स्थाने ऐस् केन सूत्रेण भवति ?

- (iii) “भविता” इत्यत्र इट्विधायकसूत्रं किम् ?
- (iv) “जरा” इत्यत्र जरस् आदेशः केन सूत्रेण क्रियते ?
- (v) अस्मद् स्थाने “मह्यम्” केन सूत्रेण भवति ?
- (vi) “चंचूर्यते” इत्यत्र नुमागमविधायकसूत्रं किम् ?
- (vii) “अजीगणत्” इत्यत्र ईकारः केन सूत्रेण क्रियते ?
- (viii) “नुट्” इत्यस्य अनुबन्धलोपविधिः कथम् ?
- (ix) सर्वस्मै इत्यत्र “स्मै” विधायकसूत्रं किम् ?
- (x) “शुक्लीभवति” इत्यत्र ईकारादेशविधायकसूत्रं किम् ?
- (xi) ‘शेते’ इत्यत्र गुणः केन सूत्रेण क्रियते ?
- (xii) “पचमानः” इत्यत्र “मुक्” विधायकसूत्रं किम् ?

5. केचन दशप्रयोगाः सूत्रनिर्देशपुरस्सरं समाधेयाः -

10×3=30

- (i) नन्दनः
- (ii) कारकः
- (iii) नाडायनः
- (iv) वैनतेयः
- (v) गार्गीयः
- (vi) ददति
- (vii) अतिजरसैः

(viii) सर्वस्मै

(ix) यस्मात्

(x) पूर्वस्मिन्

(xi) पचन्ती

(xii) किरति

(xiii) यजमानः

(xiv) पाकः

(xv) गच्छति ।

6. सूत्रद्वयं प्रपूर्य लिखत -

2×5=10

(i) क्षुब्धस्वान्त०

(ii) ग्रसितस्कभितस्०

(iii) पाघ्नाध्मास्था०